

ДИГИТАЛНА ДИАСПОРА

Анна Кръстева,

ръководител на Центъра за миграционни изследвания,

доц. в НБУ, доктор хонорис кауза на Университета в Лил, Франция

Какво прави значима и актуална темата за политиката за българската диаспора? Не само и не толкова вътрешнополитически промени, колкото радикална промяна на международния контекст, белязан от два ключови фактора: глобализацията и информатизацията.

Първата е свързана с неимоверно нарастване на миграционните потоци, умножаване и разнообразяване на техните форми. Пост-комунистическа Източна Европа активно се включи в тези процеси и съдейства за промяна на миграционната карта на Европейския съюз. Само един пример за илюстрация. В началото на първото десетилетие на новото столетие бъдещите ЕС-10¹ произвеждат повече миграция отколкото ЕС-2.² В края на десетилетието кратината се преобръща и Румъния и България произвеждат повече мигранти отколкото всички нови европейски членки от предишната вълна. Естествено, Румъния има значително по-голямо участие в тази динамика, но тези, както и всички други данни, показват неизменния характер на миграцията.

Новите информационни и комуникационни технологии са факторът, който „свива” пространството като шагренова кожа и облекчава, ускорява и интензифицира отношенията на мигрантите със семействата и приятелите в родината. Те създават и условия за по-регулярна, разнообразна и многостранна информация за политическия живот и гражданските процеси у дома.

Глобализацията, Интернет и социалните мрежи „приближават” мигрантите до България и България до мигрантите. Дигитална диаспора е предизвикателна терминология, която да резюмира императива за изобретяване на нова политика, адекватна на предизвикателствата и динамиката на Интернет политиката, дигиталната демокрация и е-участието.

Бих формулирала няколко първоначални идеи в тази насока, базирани на иновативни и добри практики на други страни:

---

¹ Страните, които се присъединяват към ЕС през 2004г.

² Страните, които се присъединяват към ЕС през 2007г. – България и Румъния

- Изграждане на платформа *е-Гражданин*. Активното участие на много български мигранти във форумите, дебатите, е-мобилизациите показва висок потенциал на участие, готовност и желание за активно включване в гражданските и политическите процеси в България. Необходимо е да се търсят средства, които да повишават ефекта от ангажираността и експертизата на българите зад граница по важни теми на българския политически дебат, както и да им дадат възможност да въведат нови теми. Има интересен чуждестранен опит за иновативни практики на on-line/off-line мозъчни атаки.
- Изграждане на *платформа за връзка с български учени от чуждестранни университети*, научни институти и изследователски центрове. „Мобилните мозъци” са ценен капитал на всяка нация. Мобилността на висококвалифицираните експерти, преподаватели и учени е една от малкото форми на миграция и свободно движение на хора, стимулирани от Европейската комисия. Политиката към диаспората трябва да изгражда, модернизира и динамизира връзките с най-динамичната и висококвалифицираната ѝ съставка.
- Аргументирано обсъждане тезата за *интернет гласуване* на българите зад граница. В момента, в който пиша тези редове, френските граждани извън Франция за първи път имат възможност да гласуват по Интернет. Естония, където пиша тези редове, има впечатляващ опит в е-вота, е-управлението и е-демократията. Необходимо е въпросът за интернет гласуването да се освободи от тесни партизански страсти, задълбочено да се анализира опитът на други европейски страни и да се проведе рационален дебат с активното включване на самата диаспора.
- *Е-мобилизацията на диаспората* е ново явление, което заслужава достойно място в традиционните и новите медии. Сациалните мрежи позволиха мобилизация, едновременни и паралелни акции на представители на диаспората в редица страни. Те биха могли да бъдат деликатна тема за политиката спрямо диаспората, защото като правило патосът им е критичен и контестаторен. Всяка демократична държава е заинтересована нейните граждани да бъдат активни, информирани и отговорни, независимо какво и кого точно (не)подркрепят исканията.